

el succeí en l'herència paterna, i probablement aquest fet ha induït els historiadors a afirmar que morí jove. L'entroncament de l'infant Pere amb la família Rode explica l'aparició de les quatre barres a l'heràldica dels Països Baixos, documentada a partir de 1214. Aquests documents, segons el Comunicant, forneixen unes dades que, bé que no prou sòlides per a confirmar tot allò que diu el document, són suficients perquè no sigui acceptable d'admetre sense proves que el segon fill de Peronella d'Aragó morí infant.

Intervenen els Srs. M. COLL I ALENTORN (recentment ha estat posada en dubte la data de naixença d'Alfons *el Cast*), J. DE C. SERRA I RÀFOLS i el PRESIDENT (troba sospitosos alguns dels documents adduits; creu exagerada la reacció antiaragonesa dels nobles catalans presentada pel Comunicant; possibilitat que l'enllaç genealògic de Pere amb Eleyde de Rode hagués estat bastit a posteriori).—R. GUBERN I DOMÈNECH, Secretari.

27 febrer 1954: Llengua i Literatura. — Presideix el Sr. R. ARAMON I SERRA.

El Sr. FERRAN SOLDEVILA fa l'elogi d'Emili Vigo, Membre de la Societat que acaba de morir.

A continuació pren la paraula el general LLUÍS FARAUDO DE SAINT-GERMAIN, el qual exposa la seva comunicació sobre *Rabelais i el «Gargantua»*. En la història de les lletres franceses no es troba un fet més inesperat que l'aparició de François Rabelais com a escriptor. Era gairebé desconegut, quan l'any 1532 publicà el *Pantagruel*, sense data ni peu d'impremta, sota el pseudònim d'Arcofribus Nasier, anagrama del seu nom. Tot seguit fou condemnat per la facultat de Teologia de París. Pantagruel és el fill del gegant Gargantua, el bon gegant inventat per la fantasia popular. Sembla que Rabelais fa Pantagruel fill de Gargantua, amb l'esperança de donar-li l'èxit que obtingueren les Cròniques de Gargantua. L'edició prínceps de *Gargantua* apareix el 1534 a Lió, bé que la primera data coneguda és la de 1535. Es pot afirmar, tanmateix, que el llibre II, titulat *Pantagruel*, es publicà abans que el I, que duu per títol *Gargantua*. Després del seu primer viatge a Roma, l'any 1535, començaren algunes persecucions contra els protestants i gent descreguda. Rabelais es refugià al Poitou, després a Ferrara i per últim a Roma, on mena una vida molt activa com a naturalista i arqueòleg. Es preocupa sobretot de regularitzar la seva vida. Obté de Paulus III, el 1536, un breu pel qual queda autoritzat per a entrar en un monestir benedictí. Escolleix el de St. Maur-les-Fossés, del qual era abat el seu amic i protector el cardenal Du Bellay. El febrer de 1537 es llicencia i es doctora en Medicina a Montpeller, i exerceix la medicina amb gran èxit. Mentrestant els dos primers llibres del *Gargantua* i *Pantagruel* no paren de reimprimir-se, malgrat figurar a la llista de les obres censurades per la Sorbona. L'any 1545 Rabelais obté de Francesc I un privilegi per a publicar el tercer llibre de *Pantagruel* i corregir els dos primers ja publicats. Malgrat l'aprovació reial, el terç llibre fou censurat per la Sorbona, i l'autor, obligat a exiliar-se a Metz. Al seu pas per Lió, l'any 1547, lliura a l'impressor el quart llibre, que es publica el 1548. Aquest llibre fou vivament atacat per Puy-Herbault, que presenta Rabelais com a home intemperant i cínic, descripció que ha passat després a la llegenda. Tanmateix, el 1550 obté un privilegi reial per a poder publicar els seus llibres. Es publica aquest mateix any a París el *Quart livre des faits et dicts heroïques du bon Pantagruel*, que amplia i completa el text publicat a Lió quatre anys abans. Deu anys després de la seva mort, possiblement ocorreguda el 1553, es publica el cinquè llibre, el més atrevit de tots. Les edicions es multipliquen, així com els estudis i els assaigs sobre la seva obra. Fou traduït ben aviat pertot, malgrat les dificultats que l'obra presenta. Alemanya féu la primera traducció el 1575. Les traduccions modernes són molt nombroses, entre les quals podem citar les catalanes de 1909, 1918 i 1929.

Intervenen el PRESIDENT (remarca l'interès de la versió catalana de l'obra de

Rabelais feta pel Comunicant) i els Srs. METTRA (confirma el valor de la traducció catalana del Sr. Faraudo) i F. DURAN I CAÑAMERAS.—CARME BOYÉ, Secretari.

6 març 1954: Art i Arqueologia. — Presideix el Sr. R. ARAMON I SERRA.

El Sr. MIQUEL TARRADELL s'ocupa de *Les invasions germàniques del segle III a la Península Ibèrica*. Comença indicant que la història antiga es troba gairebé per fer al nostre país i que no posseïm encara cap visió de conjunt d'aquells temps. Hom parla a penes, en les històries generals, de la invasió franca del segle III, de la qual es proposa de parlar en aquesta sessió, aprofitant les dades arqueològiques de què podem disposar, més explícites en aquest punt que els escassos textos que ens han pervingut. En les excavacions fetes durant els darrers anys apareixen sovint restes de destruccions atribuïbles a aquest període, que, unides a troballes d'amagatalls de monedes, ens poden furnir una idea general dels territoris afectats per les invasions. Partint dels Pirineus, posseïm testimonis a les localitats següents: Empúries, Badalona, Barcelona, Altafulla, Tarragona, Lleida i Sagunt. Les troballes de Liédena (Navarra) i Clunia demostren l'entrada de francs i d'alamans pels passos occidentals del Pirineu. Al sud de la Península hi ha el testimoniatge de l'amagatall de monedes de l'època de Gal·li de la Serra de Cazorla i la possible destrucció de Baelo Balònica prop de Tarifa, cosa que lliga amb destruccions que actualment es van descobrint al nord del Marroc. Lligat amb aquesta qüestió hi ha el problema de la fortificació de les ciutats que passen a protegir-se amb fortes muralles —algunes de les quals duren fins al segle XIX—, que havien estat innecessàries durant la llarga època de pau que començà amb August. Malauradament, cap d'aquestes muralles hispàniques no ha estat estudiada com cal. La de Barcelona és objecte de treballs d'excavacions des de fa anys, però ens en manca la publicació sistemàtica i detallada. Les altres —de Saragossa, Lugo, León, Astorga i Còria— datables entre l'època d'Amelià i els primers anys del segle IV, com les d'Itàlia i de França, han estat objecte només de breus descripcions. El Comunicant acaba amb unes consideracions generals sobre el canvi que representaren aquestes invasions i amb una crida als arqueòlegs perquè en publiquin els materials que coneguin.

Intervenien el PRESIDENT, els Srs. J. DE C. SERRA I RÀFOLS (les destruccions que les invasions del segle III ocasionaren foren fortes a Catalunya, com ho proven Tossa i Barcelona, les muralles de la darrera de les quals, com creu el Sr. Duran i Sanpere, foren alçades després de la invasió; si n'hi havia abans, podrien ésser un testimoniatge de la diferència entre la civilització de l'est i de l'oest de la Península), F. SOLDEVILA (gràcies al Sr. Tarradell els historiadors podran omplir un buit d'aquesta època; recorda que un dels primers a valorar aquestes destruccions com a dada històrica fou el Sr. Puig i Cadafalch), A. BALIL (a Galícia ha estat trobat un petit tresor de monedes, amagades segurament durant aquestes invasions; remarques sobre la tècnica i la disposició de les muralles romanes de Barcelona) i el COMUNICANT (no totes les muralles són iguals: si eren obra municipal, la diferència interessaria quant a la manera de construir indígena, però si eren obra militar, la diferència no voldria dir res; en la història antiga no basten les fonts literàries, i cal acudir a l'arqueologia). — R. ALBERT I LLAURÓ, Secretari.

13 març 1954: Història. — Presideix el Sr. R. ARAMON I SERRA.

El Sr. RAMON GUBERN dóna a conèixer el resultat de les seves recerques sobre *Els banquers de Pere el Cerimoniós*. Comença per dir que desconeixem la quasi totalitat dels problemes econòmics de l'època: el comerç amb l'Orient i amb Àfrica, la producció agrícola, la moneda i els mètodes comercials, els recursos reials, les vendes del patrimoni, els drets de les jurisdiccions feudals i les ajudes de les Corts. Les necessitats bèl·liques de la baixa Edat mitjana obligaren a una organització adminis-